

LƯU BÚT NGÀY XANH

Bình-nguyên Lộc

Sáng Chúa-nhật đầu tháng.

Trung-tâm thành phố Sài-gòn giống như một cái ao sâu, sau một đêm mưa, nước dâng lên đầy ú. Người của ngoại-ô đổ vào rún đô-thành như nước chảy vào chỗ trũng, đông gấp năm gấp bảy ngày thường.

Trên đại lộ Lê Lợi, cứ một trăm thước là một bóng trắng nổi lên, bóng của bộ sắc phục của cảnh-sát-viên công lộ, họ chặn xe cho bộ hành băng qua con phố quá rộng ấy.

Bên cạnh mỗi bộ sắc phục trắng, một bộ đồng phục vàng với chiếc khăn xanh quấn cổ: hướng-đạo-sinh của ta phụ-lực với cảnh-sát để giữ gìn trật-tự.

Hôm nay là ngày đầu mà một chánh-phủ mới bước lên lãnh đạo quốc gia, nên cảnh-sát công lộ được tăng cường và tăng viện, chớ các ngày Chúa-nhật thường không hề có những chặng chặn xe quá ngắn như thế, và không hề có hướng-đạo-sinh phụ lực với công-quyền.

Trong không khí vui nhộn ấy, một thiếu nữ từ nhà thuốc gác Nguyễn-Thị-Hai thất-thểu bước ra.

Nàng rất cao lớn, nhưng không cứng người và thân thể với dáng đi của nàng vẫn đầy đủ nữ-tính, nghĩa là vẫn uyển chuyển và yếu điệu. Người ta đoán được rằng nàng đẹp toàn diện, tuy chỉ thấy được phong-thái nhã-lịch của nàng mà thôi, còn gương mặt nàng thì bị mái tóc bông-bệnh có ý "lấn sân" ra phía trước, như để che giấu cái gì.

Người con gái này vừa mua một ống thuốc ngủ, thú thật mạnh, nàng mua được nhờ cái toa mà nàng đã gạt gẫm một vị bác sĩ quen thân với thân phụ nàng để mà xin. Nàng kêu mất ngủ đã nửa tháng rồi vì đã trót uống cà-phê đen nhiều quá để thức học, giờ thôi uống cà-phê bộ thần kinh của nàng đã bị sự kích-thích trước vượt cho có lần xếp, không sao ngủ bình thường được nữa.

Ông bác sĩ quen này đã tin cô gái bằng lời, vì quả đây là mùa thi và cô gái vừa đỗ bằng tú-tài toàn phần hôm kia, cha cô có báo tin mừng ấy cho ông thầy thuốc đó hay.

Đây là ngày cuối cùng của đời nàng, nên thiếu-nữ còn ham sống này nhìn cảnh vật với tất cả ngậm ngùi luyến tiếc. Lòng nàng se thắt lại, nàng muốn khóc lên một tiếng cho bao nhiêu người thấy hội vui tươi và thờ-ơ với nỗi sầu riêng của nàng,

biết rằng có một người con gái đang đau như ruột gan bị xé và họ không nên vô ý thức mà cười cợt trong “vũng nước mắt” này.

Vâng, Loan còn ham sống lắm và ghen với niềm vui của thiên-hạ. Ham sống, nhưng nàng không thiết sống nữa, từ hôm kia, mà nàng hay tin Khương, người yêu của nàng, đã yêu một cô bạn đồng lớp với hắn ở Luật-khoa Đại-học.

Con đường trong của đại lộ không có xe qua lại. Loan phải ra bồn cỏ giữa phố để đón tắc-xi. Về nhà trưa nay, trong buồng ngủ, nàng sẽ uống hết ống thuốc này, sau khi kêu nhứt đầu và hăm hăm sốt. Mẹ nàng chắc không ngạc nhiên mà thấy nàng không thức dậy hồi ba giờ xế.

Có lo lắm, bà sẽ vào buồng nàng, sờ trán con thấy con hết sốt, bà sẽ an lòng để cho nó ngủ. Tối bữa cơm tối thì đã trễ quá rồi.

– Chị Loan !

Loan giật nảy mình mà nghe ai gọi đúng tên mình. Có tật hay giật mình, Loan cứ sợ người ta biết dự định của nàng rồi ngăn trở, cứ tưởng tượng ông bác sĩ quen cho người theo dõi nàng, rình xem vẻ mặt của nàng để hành động kịp lúc, bởi sau khi biên toa xong, ông ta đăm nghi cái gì chẳng ?

– Chị Loan !

Giọng kêu là giọng con trai, một đứa con trai đang bẻ tiếng, vừa ô ề, lại vừa éo lá. Nàng day lại: một toán bộ hành vừa “sang sông” và ông cảnh sát viên vừa hạ tay xuống, bên cạnh ông ấy là một hướng-đạo-sinh. Không, không có ai trên bồn cỏ hết.

– Chị không nhận ra em sao chị Loan ?

Loan nhìn sững người hướng đạo sinh đang nhổ giò, cao lỏng không và ốm nhom. Chính hắn đã hỏi nàng câu trên đây.

– Nghiệp đây chị.

– Nghiệp ?

– Dạ, Nghiệp, sói ở bầy Bắc Giang đây mà chị.

– Trời !

Loan kêu lên như vậy rồi thừ người ra, trong khi cậu thiếu sinh Nghiệp nhìn nàng mỉm cười, hãnh-diện.

Thằng Nghiệp ! Nó mới mười hai tuổi ngày nào đây, mà giờ đã cao bằng ngọn tre miếu rồi.

Khi đi trúc chừa mọc măng

Khi về trúc đã cao bằng ngọn tre.

– Giờ em lên “Thiếu” và thay chị để làm bầy trưởng bầy sói Bắc Giang. Nghiệp nói tiếp.

– Vậy à ? Té ra em là Nghiệp ! Mau quá !

Nghiệp đứng thẳng người lên như con nhà binh. Cậu ta bất giác có dáng điệu ấy trước bầy trưởng cũ của cậu là Loan vì cậu cứ còn nghe chị ấy là bầy trưởng mãi và cậu cứ còn là sói mãi.

Thật ra thì ba năm đã qua rồi, Loan làm bầy trưởng bầy Bắc Giang năm nàng còn học đệ tam Gia Long. Thuở ấy Nghiệp đã mười bốn, nhưng nó vào hướng đạo trễ, làm sói thì già quá, còn làm thiếu sinh thì không có khả năng, bởi chưa được huấn luyện, nên nó ăn gian tuổi khai sục đến ba năm.

Tuy nhiên, mặc dầu mười bốn, thuở ấy nó vẫn còn bé lắm, nên sự thay đổi nơi nó bây giờ làm cho người chị năm xưa không nhận ra nó được, không có gì lạ cả.

– Em thì thấy thời gian qua chậm quá.

Nghiệp đứng lại bình thường và cười nói như vậy. Loan cũng bật cười. Đúng là quan niệm thời gian của nàng năm đó. Trẻ con luôn luôn nóng nảy muốn làm người lớn. Làm người lớn xong, chạm trán với bao nhiêu là phiền toái, là khó khăn, là đau khổ, người ta thấy khác đi, muốn trẻ con trở lại, hoặc muốn thời gian ngừng trôi vì họ biết rằng, dòng thời gian sẽ mang lại cho họ những điều không hay, tệ hơn giây phút hiện tại nhiều lắm.

– Còn các em Hoạch, Nhiệm, Công...

– Dạ, các anh ấy cũng đã lên “Thiếu” như em.

– Còn sói bây giờ có ngoan như hồi đó không em ?

– Dạ, cũng y hệt như hồi đó.

Y hệt như hồi đó ! Đúng là như vậy. Con người cứ lên như những lớp sóng, đợt này kế tiếp đợt kia, và đại khái thì đợt sóng nào cũng như đợt sóng nào, cũng như trẻ cứ tàn, măng năm nay cũng như măng của mười năm trước.

Chỉ có tre là khác măng thôi. Nhưng có những lúc như lúc **này**, tre bỗng sống lại thời măng.

Tất cả, từ lời nói của đứa em cũ, từ sắc phục của nó đến những điều nó nói đều xô nàng trôi ngược trên dòng thời gian.

Niên học đệ tam ! Đó là niên học cuối cùng của đời người niên thiếu, niên học cuối cùng mà họ còn vui được với những niên vui thơ dại của tuổi trẻ, niên học mà họ còn mơ những giấc mơ huyền ảo, thần tiên.

Lên đệ nhị là phải học bù đầu suốt hai năm trường để thành người lớn và... đau khổ.

Người học trò năm đệ tam cũng mang máng ý thức rằng cuộc đời học sinh của họ phải chấm dứt cuối năm đó nên họ cố vui vớ vát lần cuối cùng, thành thử lớp đệ tam của trường nào cũng là lớp ba-gai nhút, lớp làm cho giám thị khổ sở nhút.

Họ sống vội đời học trò của họ, còn mấy ngày thì đập phá mấy ngày, và đồng thời họ cũng biết rằng vội bao nhiêu cũng không kịp, vì sắp văn hát rồi. Thế nên vui dữ họ cũng buồn nhiều.

Đó là mùa hoa nở của những tập “Lưu bút ngày xanh” xinh xinh, khéo léo, mang rất nhiều trong mỗi tập bản sắc của chủ tập và bản sắc của bạn bè người chủ tập đó.

Người ta hấp tấp tích trữ hình ảnh, tuồng chữ và cảm nghĩ của bạn bè người ta, mà ngày kia “đời ngăn chia ngàn lối” người ta khó lòng gặp lại.

Tất cả đều than khóc ve sầu, xác phượng, tất cả đều buồn ngùi thương tiếc cái chết của tuổi hoa niên, tất cả đều khóc trước những cuộc chia ly không tránh được.

Riêng Loan, nàng có đến hai tập “Lưu bút ngày xanh”, tập dành cho bạn hữu ở Gia Long và tập riêng cho giới hướng đạo,

Nàng còn nhớ rõ cái trang của chú sói Nghiệp. Chú ấy vẽ rồng vẽ rắn lu bù và lưu bút của chú là những dòng chữ sau đây:

“Chị Loan, chị đã dạy em nên tập cho quen chịu đựng để ngày sau chống chọi với sóng gió cuộc đời. Em ráng làm theo đúng lời dạy bảo ấy, để nữa lớn em khỏi phải xấu hổ mà gặp lại người chị cứ đứng vững như một thủ lĩnh can trường, trong khi đưa em thương mến chị lại chiến bại”

Ký tên: Sói Nghiệp.

Một thủ lĩnh can trường ! Có mĩa mai chưa ? Người thủ lĩnh can trường, hiên ngang năm nào trong giới hướng đạo, chưa chi đã sắp ngã quay ra trước một ngọn gió không đâu, một lượt sóng tình nho nhỏ.

Người thủ lĩnh can trường năm xưa đã dạy sói và chim non những tư tưởng cao cả, dạy chúng nó có tình thương quê hương xứ sở, tình yêu loài người, đã dạy chúng nó nhiệm vụ công dân, nhiệm vụ của một phần tử của cái xã hội lớn của giống vật hai chơn.

Thủ lĩnh ấy không hề đá động đến tình yêu, không phải vì lũ sói là trẻ con không nên nói tới điều ấy, mà vì tình yêu không phải là điều quan trọng nhứt trong đời người.

Tình yêu đẹp lắm, và nếu không có tình yêu, không biết con người sẽ khô khan đến đâu. Nhưng thiên nhiên cũng đẹp không kém, hội họa, âm nhạc có thể còn đẹp hơn, và nghĩa vụ thì chắc chắn là đẹp, không có gì vượt qua nổi.

Tình yêu ! Ừ, nó đẹp lắm ! Và nàng đã đau lắm khi mất nó. Sau nhiều trận khóc gió thảm mưa sầu, Loan đã ngậm ngùi rưng rưng lệ mà nhớ lại những buổi đi xem chiếu bóng với chàng, những ngày chửa nhứt đi "bic-nic" với người bạn mà nàng quyết trăm năm gắn bó đời nàng với hắn.

Giờ bao nhiêu lời ngon tiếng ngọt, hẳn để mà rót vào tai một thiếu nữ khác, bao nhiêu lịch sự hẳn để mà săn sóc người bạn mới của hắn, bao nhiêu môn trón dụ dàng hẳn để mà vuốt ve kẻ có diễm phúc hơn nàng. Đau lắm thay !

Nhưng mà ...

Người thủ lãnh năm nào không thể không thấy cậu thiếu sinh đang tràn ứ tin tưởng, đang căng đầy ý chí phục vụ, đứng trước mặt nàng để gọi nhớ cái "ta" năm cũ của nàng.

Cái "ta" ấy, năm đó, lại thoáng thấy cuộc đời rục rờ huy hoàng, và sự thật thì có phải cuộc đời đang rục rờ, huy hoàng đây không ?

Cái "ta" ấy, năm đó, lại thoáng thấy cuộc đời đen tối, đầy túi nhục, của nhiều lớp người tự nguyện sẽ giúp một tay cho họ được sống một đời sống có thể thống phần nào.

Cái "ta" tốt và đầy phấn khởi ấy đã bị bước đầu của đời người lớn làm méo mó bậy bạ rồi đây !

Ừ, tình yêu đẹp lắm ! Cứ mà yêu đi ! Ừ, bị tình phụ thì đau lắm, cứ mà sầu đi ! Nhưng phải quên, và nhứt là phải nhớ.

Quên mỗi sầu không đáng sầu muôn năm ấy và nhớ rằng hột cơm, tấm áo của đoàn thể mình chưa đến.

– Chị còn giữ tập "Lưu bút ngày xanh" hay không chị ? "Thiếu" Nghiệp hỏi.

Loan giật mình, chợt tỉnh:

– A... ơ... còn chó ! Nhưng chị bận không có đọc lại bao giờ hết. Nhưng chiều nay chị phải đọc lại cái trang của em mới được.

– Bây giờ chị làm gì chị ?

– Chị đã đậu tú tài toàn phần. Nay mai chị sẽ ghi tên vào lớp dự bị của Khoa học Đại học.

Thật như vậy, đây là dự định mới nhứt của Loan, dự định chị mới được dựng lên có hai phút đồng hồ thôi.

Không, nàng không đi làm nữa như đã sắp đặt. Nàng cũng không chết nữa như đã lên mọi người mà chuẩn bị.

Tiếp tục học ở Đại học, nàng sẽ được năm lưng chừng giữa đời sống học trò và đời sống người lớn, đời sống mà nàng rất ham muốn và bồn chồn trông đợi từ mấy năm nay, nhưng bây giờ thấy là không toàn thiện toàn mỹ như nàng tưởng tượng.

Không chết nữa để mà đọc lại mấy tập “Lưu bút ngày xanh” chứa đựng những lời nguyện của bạn hữu nàng và của chính nàng, lời nguyện xứng đáng với đoàn thể đã tạo ra nàng, nuôi dưỡng nàng.

Người cảnh sát viên này giờ làm việc một mình. Y nhìn cậu “Thiếu” Nghiệp mà mỉm cười. Cậu ta hiểu ý, đưa ra một cánh tay.

Tức thì bao nhiêu xe cộ đều dừng lại như bị chiếc gậy thần định thân họ lại, trong khi đó thì bộ hành băng qua phố.

Thật là huyền diệu, sự trật tự trong xã hội ! Loạn thấy rằng đời sống tình cảm của con người cũng cần được hướng dẫn phân nào cho nó đỡ bừa bãi.

Vâng, giết chết tình cảm là sát nhân đấy. Một xã-hội không tình cảm là một xã-hội người máy, một xã-hội thú vật.

Nhưng một xã hội buông lung cho tình cảm là một xã-hội bắt đầu xuống dốc.

Xe cộ phải được tự do chạy trên đường phố, nhưng thỉnh thoảng cũng phải có một cánh tay ngăn dòng thác lũ ấy lại, tạm thời trong giây phút, không thì đổ vỡ cả.

Tình yêu đẹp lắm, và đau vì tình cũng đẹp lắm. Nhưng nỗ lực mà quên mối sầu tình và thành công được trong nỗ lực ấy, còn đẹp hơn biết bao !

Tình thương mẹ, lớn lao như thế kia, vậy mà còn có thể thay thế được bằng tình yêu, thì tại sao một mối tình bị giết oan lại không được thay thế bằng một mối tình khác.

Nàng bước lên một chiếc tắc-xi vừa đậu lại, nói lớn:

- Chị đi nhé, Nghiệp !
- Dạ, chúc chị vui vẻ !

Loan vui vẻ thật. Nàng mở xác ra, lấy ống thuốc ngủ, lượm từng viên rồi bỏ rơi xuống đường, cứ vài phút một voi đi một viên.

Những chiếc lông ngỗng mà nàng Mỹ-Châu tân thời này gieo rắc dọc đường không đưa tới chỗ mà con gái thời xưa phải chết. Trái lại, nó đánh dấu con đường ham sống của một thiếu nữ vừa tình ngộ sau cơn ác mộng.

Nếu có một anh Trọng-Thủy thời nguyên tử nào theo dấu những chiếc lông ngỗng ấy, chàng sẽ tìm thấy một thiếu nữ sống nhăn, mặc dầu thiếu nữ ấy đã bị một chàng Trọng-Thủy phản bội.

Tập lưu bút ngày xanh của nàng có phép màu xóa được một niềm đau cứ ngỡ là không bao giờ nguôi, vì ngoài những câu văn than khóc xác phượng, khóc ve sầu, tập ấy có mang một đoạn văn lành của một chú Sói con.

Tiên - Phong, 1966